

Motion till riksdagen 2006/07:C215

av LiseLotte Olsson m.fl. (v)

Ändringar i namnlagen och retroaktiva namnbyten

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning som innebär att personer själva kan välja sitt namn oavsett könsidentitet enligt vad i motionen anføres.
2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning som innebär att en person som har bytt namnidentitet eller personnummer kan få dessa uppgifter ändrade retroaktivt enligt vad i motionen anføres.

Rätten att välja sitt eget namn

Vi anser att det bör vara tillåtet att byta förnamn till det som man själv väljer. Enligt vår mening skall namnlagens syfte vara att skydda barn från att få namn som de kan få lida för senare i livet samt skydda från intrång i familjenamn. Bestämmelserna i namnlagen skall inte hindra människor från att ta vilka förnamn de önskar. Endast immaterialrättsligt skyddade värden skall begränsa medborgarnas möjligheter att själva välja sina namn. Vidare anser vi att det bör vara möjligt att få bära mellannamn eller tilläggsnamn tillsammans med efternamn förbundet med bindestreck. Det bör vara möjligt för två makar att var för sig behålla sina tidigare familjenamn i kombination med den andra partners namn. Bestämmelserna om mellannamn ger möjlighet att både ta en makes efternamn och lägga till sitt tidigare namn som mellannamn samt att behålla sitt efternamn som man hade före äktenskapet och lägga till den andre makens namn som mellannamn.

Bestämmelserna är dock konstruerade så att endast en av två makar har rätt att lägga till ett mellannamn. Motivet härför är att en annan ordning skulle innebära att makar skulle kunna ha två olika namnkombinationer, något som uppenbarligen inte anses vara tillfredsställande. Vi anser att lagens möjligheter att lägga till mellannamn skall kunna utnyttjas av båda makarna. Vidare

Fel! Okänt namn på

innebär dagens lagstiftning att barn och vuxna i en familj inte kan bära samma efternamn vilket rimligtvis borde vara möjligt. Vi vill även att barn i Sverige skall kunna namnges enligt isländskt namnskick även när en förälder har svenskt medborgarskap. Ett arbete med att se över de problem som finns med namnlagen och tillämpningen av den påbörjades inom Justitiedepartementet innan regeringsskiftet (bet. 2005/06:LU11 s. 6). Den förra regeringen hann dessvärre inte besluta om direktiv till en allmän översyn av namnlagen innan den avgick, trots riksdagens tillkännagivande om en sådan (bet. 2000/01:LU11).

Namn och könstillhörighet

Enligt 34 § namnlagen (1982:670) får som förnamn inte godkännas namn som kan väcka anstöt eller kan antas leda till obehag för den som skall bära det eller namn som av någon annan anledning uppenbarligen inte är lämpligt som förnamn. I praxis har denna bestämmelse tolkats som att en person inte har rätt att byta till ett förnamn som inte stämmer överens med personens juridiska kön. Gällande lagstiftning leder därför till en särskild problematik för transpersoner. Den som väljer att leva vardagen i enlighet med sin upplevda könstillhörighet utan att genomgå kirurgisk behandling tillåts inte att välja ett namn som stämmer överens med den upplevda könstillhörigheten.

Det finns enligt vår mening inga rimliga skäl att förbjuda personer att bära ett visst förnamn enbart för att det förknippas med det andra könet. Den principiella frågan påverkas inte av att det finns ett begränsat antal ”könsneutrala” förnamn som är tillgängliga för alla oavsett könstillhörighet. Att byta från manligt till kvinnligt förnamn, eller vice versa, är inget som görs av okynne. De nämnda begränsningarna i reglerna för förnamnsbyte minskar inte den stora allmänhetens valfrihet men upplevs som en stor begränsning av många transpersoner. Namnlagen måste därför ändras så att myndiga personer ska kunna byta till ett förnamn de själva valt. Regeringen bör återkomma med förslag till lagstiftning som innebär att personer själva kan välja sitt namn oavsett könsidentitet.

Retroaktiva ändringar av namnidentitet

Vänsterpartiet anser att det är ett stort problem för personer som t.ex. genomgått ett könsbyte att inte kunna få sin namnidentitet ändrad retroaktivt. Samma sak gäller även för de personer som av någon annan anledning ändrat namnidentitet eller personnummer. Problemet är särskilt stort när det gäller vissa handlingar såsom betyg, anställningsbevis och pass. Betyg och meriter skall inte fråntas legitimitet för att en person ändrat juridiskt kön. Vänsterpartiet har i egenskap av tidigare samarbetsparti tillsammans med den socialdemokratiska regeringen tagit fram ett direktiv för översyn av lagen (1972:119) om fastställande av könstillhörighet i vissa fall (dir. 2006:8). Frågan om retro-

Fel! Okänt namn på

aktiva ändringar av namnidentitet kommer att tas upp i utredningens betänkande som aviserats till februari 2007. Regeringen bör därför återkomma med förslag till lagstiftning som innebär att en person som har bytt namnidentitet eller personnummer har rätt att få dessa uppgifter ändrade retroaktivt.

Stockholm den 12 oktober 2006

LiseLotte Olsson (v)

Torbjörn Björlund (v)

Egon Frid (v)

Elina Linna (v)

Rossana Dinamarca (v)

Siv Holma (v)

Eva Olofsson (v)